

REXISTRO XERAL DA XUNTA DE GALICIA
REXISTRO XERAL
SANTIAGO DE COMPOSTELA

Data 16/05/2014 09:57:41

ALEGACIÓN 9999901/2/3
Xan Antón Ramírez Gómez
CLUB DE MONTAÑA FERROL
Rúa Coruña 102, 1 DTA.
15701 Ferrol (A Coruña)

SAÍDA 58035 / RX 519492

A Dirección Xeral do Patrimonio Cultural incoou o procedemento de delimitación do Camiño de Santiago, Camiño Inglés, coa resolución do 03.10.2012 (DOG núm. 199 do 18.10.2012).

Na devandita resolución acordouse, no seu punto segundo, a apertura dun período de información pública por un período de dous meses, correspondentes as datas comprendidas entre o 19 de outubro de 2012 e o 19 de decembro de 2012, no que se puideron presentar as alegacións que se estimaron oportunas.

A documentación do expediente estivo á disposición do público nas dependencias do Servizo de Planeamento e Inventario da Dirección Xeral de Patrimonio Cultural da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, no Servizo de Patrimonio Cultural da Xefatura Territorial da Consellería na Coruña e nas oficinas municipais que en cada concello habilitáronse para estes efectos.

Froito deste trámite, o alegante presentou en tres rexistros diferentes e en tempo e forma as observacións que estimou pertinentes en representación do Club de Montaña Ferrol. Analizadas as alegacións presentadas, constatouse que son idénticas polo que se recibirá unha única contestación na que propónse por de manifesto o seguinte:

1. CONCELLO DE FERROL

Examinada a proposta redactada na alegación, na que se propón utilizar o sendeiro que discorre xunto á costa rodeando a zona de Caranza, e constatándose que o sendeiro evita o enclave urbano formado pola confluencia de Telleiras, Avenida de Castelao e Avenida do Mar, xa que discorre por un ámbito de maiores valores ambientais, e tomando en consideración que neste ámbito a ruta ten un carácter máis ben funcional ao non acreditarse a evidencia histórica dun trazado que sexa factible recuperar, estímase que o trazado tome o mencionado sendeiro, no tramo comprendido entre o Auditorio Municipal e o espigón situado na Avenida do Mar.

Polo tanto, a partir do Auditorio Municipal, o trazado abandona a Rúa Tellerías para internarse pola zona verde que rodeando o auditorio dá á Enseada de Caranza ata chegar ao Avida Mar, dende onde continúa polo paseo marítimo ata a rotonda que dá á rúa José Fontenla Leal. Dende este punto diríxese á Capela de Caranza. Dende aquí o trazado en lugar de volver á Avda. Mar prosegue polo límite da praia de Caranza ata o Clube Naval de Oficiais a partir do que segue cara ao Polígono Industrial Gándara.

En conclusión, modificarase o trazado respecto ao presentado no expediente de incoación entre o Auditorio Municipal e o Clube Naval de Oficiais, sen necesidade de aumentar o ámbito do territorio histórico.

En conclusión, **ESTÍMASE** a proposta no ámbito do Concello de Ferrol.

2. CONCELLO DE NARÓN

O trazado sometido a incoación, no tramo comprendido entre o polígono industrial de A Gándara e o Mosteiro de Xuvia, ápoia-se na rede de camiños tradicionais da zona. Evitar o paso polo núcleo de A Faisca suporía recoñecer camiños e viais de recente creación fronte a camiños tradicionais que son os que fundamentan a delimitación neste ámbito. Porén, algúns dos citados camiños tradicionais resultan actualmente impracticables, motivo polo que se describen no expediente de delimitación como trazados con vestixios históricos, definíndose ademais uns trazados funcionais que permiten o tránsito do peregrino.

Ademais, algúns dos tramos propostos na alegación, para o acceso ao Mosteiro do Couto, non ofrecen garantías mínimas de continuidade e seguridade. Unha vez estudados de novo en campo as posibilidades formuladas no seu escrito referentes a continuar cara ao Mosteiro de Couto en tránsito paralelo á vía de tren e o posterior paso baixo a autovía FE-11, constatouse que carece das condicións mínimas de seguridade e accesibilidade esixidas a todo camiño destinado ao tránsito de peregrinos.

Analizados os posibles trazados que dean acceso ao mosteiro dende o polígono de A Gándara, o único que presenta as devanditas condicións de tránsito nun ámbito seguro e adecuado dende o punto de vista ambiental, é o que se realiza por A Faisca e que se corresponde co trazado presentado no expediente de incoación.

Por iso, **DESESTÍMASE** a proposta neste tramo.

Atendendo ás diferentes alegacións que solicitan que o trazado delimitado pase a discorrer polas pistas paralelas á FE-11, que tamén son utilizadas para a ruta de peregrinación a Santo Andrés de Teixido, **ESTÍMASE PARCIALMENTE** esta proposta, tal e como se recolle no plano adxunto.

Polo tanto, o trazado modifícase respecto ao presentado no expediente de incoación da delimitación no tramo entre o Mosteiro de San Martiño de Xuvia ou do Couto e a zona do Muiño das Aceas. Desta forma o trazado é coincidente co do Camiño a Santo Andrés de Teixido ata chegar á ponte peonil que cruza a desembocadura do regato de Santa Cecilia. A partir de aí, o trazado toma a pasarela peonil que acompaña á autovía ata chegar ao paseo marítimo que rodea as instalacións de MEGASA.

Dado que todo este tramo abranguido entre o mosteiro de Couto e MEGASA é un percorrido de carácter funcional dentro da delimitación do Camiño Inglés, considerouse incorporar como trazado complementario, polo seu valor patrimonial, o percorrido que antes de chegar á pasarela peonil se desvía para pasar xunto ao muiño de mareas das Aceas.

3. CONCELLO DE NEDA

O principal criterio para delimitar o Camiño de Santiago é o que establece o artigo 1.2 da Lei 3/1996, do 10 maio, de protección dos Camiños de Santiago (DOG núm. 105 do 23.05.1996 (LPCS) que é a recuperación da traza histórica. Por este motivo a delimitación incoada pola Dirección Xeral do Patrimonio Cultural non ten entre os seus criterios, funcións, competencias ou responsabilidade o deseño dunha ruta deportiva ou paisaxística. Os equipamentos anexos á ruta de peregrinación, como o mencionado albergue de peregrinos, deben situarse no ámbito próximo ao trazado, co fin de que cumpran o obxectivo de apoio para os usuarios do camiño, se ben non teñen que estar de xeito exclusivo dentro do territorio histórico.

Neste caso, a delimitación do Camiño Inglés segue o trazado existente do Camiño Real, non sendo necesaria a incoación de ningún trazado funcional ou complementario, e nestas circunstancias o albergue de peregrinos non se atopa a pé do Camiño, o que non evita que sexa instalada a conveniente sinalización para o coñecemento e uso dos peregrinos.

A delimitación do trazado e do ámbito territorial vinculado ao Camiño é unha primeira fase dentro dun traballo máis amplo. Os criterios para a delimitación do trazado do Camiño de Santiago establecen a recuperación da traza histórica, como é o caso do camiño real e outros camiños tradicionais. Estes camiños en moitas ocasións evolucionaron en estradas pertencentes á rede viaria actual. Naqueles tramos nos que os camiños ou viais polos que discorre esta traza non reúnan as condicións necesarias de seguridade para o tránsito dos peregrinos ou resulten impracticables por diferentes motivos, deberán acometerse labores de acondicionamento que permitan o correcto e seguro tránsito dos peregrinos en fases posteriores. As ortofotos incorporadas ao expediente non se corresponden cos trazados sinalizados, oficial ou oficiosamente, senón coas modificacións que se formulan na delimitación respecto á primeira delimitación levada a cabo no ano 1997. É por iso polo que non se incorpora ortofoto da saída do núcleo urbano de Neda.

Segundo o exposto nos parágrafos anteriores, **DESESTÍMASE** a proposta de trazado alternativo no Concello de Neda.

4. CONCELLO DE FENE

A documentación e cartografía histórica utilizada no proceso de delimitación do Camiño Inglés a Santiago non permite acreditar o paso desta ruta pola **Capela de Santa Ana**, nin existe ningunha referencia específica relacionada coa historia xacobeá.

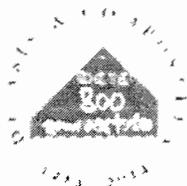
Por iso **DESESTÍMASE** a variación da traza cara a devandita capela no Concello de Fene, se ben debido a súa proximidade ao camiño fai que sexa un elemento patrimonial a ter en conta a hora de realizar o correspondente estudo para sinalar a ruta e os seus recursos.

5. CONCELLO DE CABANAS

Se ben é certo que o trazado delimitado no Concello de Cabanas supón unha grande modificación respecto á que actualmente se atopa en uso, o trazado proposto na alegación non cumpre cos criterios establecidos para a delimitación do trazado do Camiño Inglés e que se detallan no expediente.

O devandito trazado, segundo os estudos do territorio histórico asociado ao Camiño Inglés levados a cabo para a súa delimitación non se corresponde con ningún dos Camiños Reais que serviron de base para definir o trazado sometido a incoación. Na mencionada documentación non hai constancia documental de que o trazado seguira o itinerario proposto na alegación.

O criterio de delimitación é a recuperación das trazas conservadas do Camiño Real alí onde existan, como no caso do camiño entre Mundín e Laraxe, incorporando como trazados de vestixios históricos aqueles tramos de camiño Real desaparecidos ou que conserven a súa traza de modo non transitible ou non funcional para a peregrinación actual tal e como se reflicte na cartografía que obra no expediente correspondente aos Concellos de Cabanas.

O feito da existencia de trazados correspondentes á rede de Camiños Reais non fai necesaria a creación de ningún trazado complementario ou de carácter funcional baseado nos seus valores naturais, ecolóxicos ou culturais - etnográficos tal e como se formula no seu escrito no caso de propoñer un trazado que recolla elementos patrimoniais como a Igrexa de San Martiño do Porto, a Igrexa da Magdalena, ou o piñeiral do mesmo nomeo. Tal e como se dixo non se aprecian vestixios históricos que xustifiquen o percorrido proposto na alegación presentada.

As indicacións expostas na alegación referentes á seguridade do peregrino no seu tránsito polas estradas sobre as que se realiza a delimitación, son tomadas en consideración. A delimitación do trazado e do ámbito territorial vinculado ao Camiño é unha primeira fase dentro do amplo obxectivo da LPCS. Os criterios para a delimitación do trazado do Camiño de Santiago establecen a recuperación da traza histórica, como é o caso do camiño real e outros camiños tradicionais. Estes camiños en moitas ocasións evolucionaron en estradas pertencentes á rede viaria actual polo que deberán acometerse labores de acondicionamento que permitan o correcto e seguro tránsito dos peregrinos en fases posteriores.

En fases posteriores e mediante a colaboración das distintas administracións e organismos públicos, deberase proceder á adecuación do devandito trazado para que non presente problemas de accesibilidade nin de risco para os peregrinos. A este respecto, poderán establecerse alternativas provisionais onde o tránsito resulte perigoso ou presente problemas de accesibilidade, sen necesidade de incorporar estas ao territorio histórico polos motivos expostos neste informe. Unha vez que se realicen os traballos de acondicionamento dos viais nos que se apoia a delimitación e o tránsito dos peregrinos sexa seguro, modificarase a sinalización para que se adecúe á ruta delimitada.

Por todo iso, **DESESTÍMASE** a proposta no tramo do Concello de Cabanas.

6. CONCELLO DE PONTEDEUME

Tal e como se dixo xa con anterioridade, nos casos de elementos patrimoniais situados no ámbito do trazado delimitado, promoverase a súa sinalización, como é o caso da **igreja de San Miguel de Breamo**. Esta sinalización realizarase no seu momento dentro dos programas de promoción e xestión vinculados aos Camiños de Santiago. Non hai constancia da vinculación do templo de Breamo ao fenómeno das peregrinacións, nin do paso de ningún camiño de longo percorrido por San Miguel.

Polo anterior **DESESTÍMASE** a inclusión dun trazado alternativo que ascenda ata alí.

7. RESTO DO CAMIÑO

Os estudos do territorio histórico asociado ao Camiño Inglés levados a cabo para a súa posterior delimitación, achegan información cartográfica e documental sobre o devir histórico da ruta, que serviron de base para definir o trazado sometido a incoación. O itinerario definido no municipio de Paderne obedece aos vestixios históricos que testemuñan o paso do camiño real e outros enclaves coincidindo coa ruta delimitada. No tramo recollido na alegación, atópase a **Costa de Mataballos**, paso citado en varias crónicas, e que non se contempla na proposta formulada na alegación.

O Camiño Inglés sinalizado na actualidade no ámbito da parroquia de Santiago de Meangos no Concello de Abegondo non se corresponde co trazado de ningún camiño real ou de longo percorrido tradicional.

En moitas ocasións, a rede viaria actual desenvólvese utilizando os camiños reais e outros camiños tradicionais. Esta circunstancia prodúcese no municipio de Abegondo, onde parte da actual estrada AC-0105 conserva a traza seguida polo antigo camiño real de Ferrol a Santiago, definindo deste xeito o eixe sobre o que se apoia a delimitación nas parroquia de Meangos.

Unha vez máis, a existencia do trazado do Camiño Real deixa sen sentido o feito de sinalar como trazado do Camiño Inglés os sendeiros e camiños de maior interese ambiental fronte aos documentados tal e como indica a LPCS

Non obstante, as características da estrada AC-0105 fan que resulte incómodo o tránsito dos peregrinos por esta nun tramo. Esta apreciación mencionada na alegación, terase en conta aos efectos de sinalización, polo que, como se indicou antes neste informe, en tanto non se acondicione o tramo coas medidas de seguridade necesarias, manterase en uso unha alternativa provisional, que non ten necesidade de ser incorporada ao territorio histórico, e que pode ser coincidente, en todo ou en parte, cos trazados actualmente sinalizados.

Polo tanto, **DESESTÍMASE** a proposta alternativa presentada na alegación correspondente a estes tramos en Paderne e Abegondo, se ben son tomadas en consideración aos efectos de prever a posible sinalización de tramos alternativos provisionais

O que se pon no seu coñecemento aos efectos de dar resposta á súa alegación

Santiago de Compostela 11 de xuño de 2014
A directora xeral do Patrimonio Cultural

Mª Carmen Martínez Insua

